

महालक्ष्मी राजपत्र

खण्ड : ३ सङ्ख्या: १३, मिति २०७६/१२/२

भाग-१

महालक्ष्मी नगरपालिका

महालक्ष्मी नगरकार्यपालिकाद्वारा प्रकाशित

मानव मलमूत्रीय फोहोर व्यवस्थापन विनियम,
२०७६

खण्ड:३, सङ्ख्या : १३

प्रस्तावना :

नेपालको संविधानले सुरक्षित पानी र सरसफाइको पहुँचलाई निम्न बमोजिम आधारभूत अधिकारको रूपमा प्रत्याभूत गरेको छ।

सफा वातावरणमा बाँच्न पाउने अधिकार :

धारा ३० (१) प्रत्येक नागरिकलाई स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाँच्न पाउने हक हुने छ।

(२) वातावरणीय प्रदूषण वा ह्यासबाट हुने क्षति बापत पीडितलाई प्रदूषकबाट कानूनबमोजिम क्षतिपूर्ति पाउने हक हुनेछ।

स्वास्थ्य सम्बन्धी हक :

धारा ३५ (४) प्रत्येक नागरिकलाई स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाइमा पहुँचको हक हुने छ।

“स्वच्छ, सफा, समृद्ध, सुन्दर - महालक्ष्मी नगर”- महालक्ष्मी नगरपालिकाको यही लक्ष्य प्राप्तिका लागि स्थलगत मानव मलमूत्रीय फोहोर को सुरक्षित व्यवस्थापन गरी जनस्वास्थ्य तथा वातावरणमा पर्न सक्ने जोखिमको न्यूनीकरण गर्न यस विनियम अनुरूप सरसफाइका सेवाहरु सञ्चालन तथा नियमन गरिनेछन्। तसर्थ, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को खण्ड भ्र (१), पृष्ठ २३ मा उल्लेख भएबमोजिम ‘नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा नियमन’ र खानेपानी तथा सरसफा मस्यौदा कानूनको खण्ड ८ (२), पृष्ठ ६ मा उल्लेख भए बमोजिम ‘भूमिका तथा उत्तरदायित्वहरु’ अनुसार २०७६ साल फागुन २८ मा आयोजित नगर सभाको बैठकद्वारा यस

सरसफाइ विनियम स्वीकृत गरिएको छ र नगरपालिका भर यस विनियम लागू गर्नका लागि जारी गरिएको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

- १) यो विनियमको नाम “मानव मलमूत्रीय फोहोर व्यवस्थापन विनियम” भनिने छ ।
- २) यो तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।
- ३) यस विनियमको कार्यक्षेत्र मुख्यतया ढल रहितको स्थलगत सरसफाइमा सीमित छ र यसले निम्न उल्लेखित कुराहरुलाई समेट्दछ :
 - उचित मापदण्ड अनुरूप मानव मलमूत्रीय फोहोरको सुरक्षित सङ्कलन, संकलन, ढुवानी, प्रशोधन, तथा पुनः प्रयोग वा सुरक्षित विसर्जन
 - मानव मलमूत्रीय फोहोर व्यवस्थापनका उपयुक्त अभ्यासहरुको प्रवर्द्धन
- ४) यस विनियममा नगरपालिकाभित्रका निम्न संरचनाहरु समेटिएका छन् :
 - क) आवासीय तथा बहालसहितका सबै संरचनाहरु
 - ख) व्यवसायिक तथा व्यापारिक संस्थाहरु
 - ग) औद्योगिक संस्थाहरु
 - घ) सरकारी तथा संस्थागत संरचनाहरु
 - ङ) सार्वजनिक शौचालय र,
 - च) अन्य कुनै पनि भवन वा संरचना जुन मानव मलमूत्रीय फोहोरको श्रोत हुन सक्दछ ।

यस विनियमले ठोस फोहोरको विसर्जन, ढल सहितको सरसफाइ, सतही पानी, विशेष प्रकार प्रशोधन आवश्यकता पर्ने औद्योगिक फोहोरपानी वा घरेलु वा व्यावसायिक खेतीबाट निष्काशित पशुजन्य फोहोर भने समेट्दैन । यद्यपि, यी विषयहरूलाई सम्बोधन गर्नका लागि छुट्टै नीतिको विकास गर्न आवश्यक छ । विशेषतः सतही पानीले फोहोरपानी प्रशोधन प्रणाली सञ्चालनमा समेत असर पार्न सक्दछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस विनियममा

क) मानव मलमूत्रीय फोहोर (Faecal Sludge) भन्नाले स्थलगत सरसफाइ अन्तर्गत सङ्कलन ट्यांकहरू जस्तै सेप्टिक ट्यांक, होल्डिंग ट्यांक, साधारण खाल्डो आदिमा जम्मा भइरहेको अर्धठोस (लेदो) फोहोर बुझ्नु पर्दछ । जसमा मानव मलमूत्रको साथै दिसा बगाउन प्रयोग भएको पानी, दिसा धुन प्रयोग हुने पानी वा पदार्थ र अन्य फोहोरमैला वा फोहोरपानी समेत मिसिएको हुन सक्छ ।

ख) सेप्टेज (Septage) भन्नाले संकलनका विभिन्न प्रविधिहरूमध्ये सेप्टिक ट्यांकमा सङ्कलन भएको लेदो जसमा मानव मलमूत्र, दिसापिसाब बगाउन प्रयोग भएको पानी र दिसापिसाब सफा गर्न प्रयोग गरिएको पानी वा वस्तुहरूसमेत हुन सक्छन् भन्ने बुझ्नु पर्दछ ।

ग) निष्काशित फोहोरपानी (Effluent) भन्नाले पूर्ण वा आंशिक प्रशोधनपछि सेप्टिक ट्यांक वा सङ्कलन ट्यांक वा प्रशोधन केन्द्रबाट बाहिर निस्कने वा बग्ने फोहोरपानी बुझ्नु पर्दछ ।

घ) मानव मलमूत्रीय फोहोर व्यवस्थापन (Faecal Sludge Management) भन्नाले मानव मलमूत्रीय फोहोरलाई सङ्कलन गर्ने, सङ्कलित फोहोरलाई खाली गर्ने, प्रशोधन केन्द्रसम्म ढुवानी गर्ने,

प्रशोधन गर्ने, र सुरक्षित विसर्जन वा पुनःप्रयोग गर्ने कार्यलाई समग्रमा मानव मलमूत्रीय फोहोरव्यवस्थापन बुझ्नु पर्दछ ।

- ड) **मानव मलमूत्रीय फोहोर प्रशोधन केन्द्र (Faecal Sludge Treatment Plant)** भन्नाले मानव मलमूत्रीय फोहोर प्रशोधन गरी सुरक्षित विसर्जन गर्न वा पुनःप्रयोग गर्न सकिने बनाउने विधि र प्रविधि समेत भएको निश्चित स्थल वा केन्द्र बुझ्नु पर्दछ ।
- च) **स्थलगत सरसफाइ प्रणाली (On-site Sanitation System)** भन्नाले मानव मलमूत्रीय फोहोरलाई उत्पादन स्थलमै व्यवस्थित सङ्कलन र पूर्ण वा आंशिक प्रशोधन गर्ने सरसफाइ पद्धति बुझ्नु पर्दछ ।
- छ) **सरसफाइ सेवा प्रदायक (Sanitation Service Provider)** भन्नाले सेप्टिक ट्यांक बनाउन, सेप्टिक ट्यांक सफा गर्न, मानव मलमूत्रीय फोहोरलाई त्यसलाई प्रशोधन केन्द्रसम्म ढुवानी सेवा प्रदान गर्न वा मानव मलमूत्रीय फोहोर प्रशोधन केन्द्र सञ्चालन गर्नका लागि सम्बद्ध निकायबाट वैधानिक अनुमति पाएको व्यक्ति वा संस्था बुझ्नु पर्दछ ।
- ज) **सरसफाइ सेवा शृंखला (Sanitation Service Chain)** भन्नाले मानव मलमूत्रीय सङ्कलन फोहोरको व्यवस्थित सङ्कलन, सङ्कलन, ढुवानी, प्रशोधन र सुरक्षित विसर्जन वा पुनःप्रयोग गर्न आवश्यक पर्ने सबै चरण/प्रक्रियाहरू बुझ्नु पर्दछ ।
- झ) **सेप्टिक ट्यांक (Septic Tank)** भन्नाले मानव मलमूत्रीय फोहोरलाई व्यवस्थित सङ्कलन गर्नको लागि निर्माण गरिने पानी नचुहिने एक प्रकारको आयाताकार संरचना बुझ्नु पर्दछ । जसले यसमा सङ्कलन भएको फोहोरलाई आंशिक मात्रामा प्रशोधन समेत पर्दछ । यो विनियममा तोकिएका प्राविधिक मापदण्ड र निर्देशनहरूअनुरूपको नक्सा बनाएर निर्माण गरिन्छ ।
-

- ब) कृषि कृषि (Wastewater) भन्नाले दैनिक मानवीय क्रियाकलाप र वस्तु उत्पादनको क्रममा उत्पादन हुने तरल फोहोर बुझ्नु पर्दछ। जसमा मानव, पशु वा तरकारीजन्य फोहोरमैलाको साथै मानवीय मलमूत्र र विभिन्न प्रकारका रसायनहरुसमेत मिसिएको हुन्छ।
- ट) ढल (Sewer) भन्नाले फोहोरपानी व्यवस्थित सङ्कलन, ढुवानी र निकासको लागि ओछ्याइएका खुल्ला वा छोपिएका आयाताकार संरचना वा पाइपहरु बुझ्नु पर्दछ।
- ठ) ढलनिकास (Sewerage) भन्नाले फोहोरपानीलाई व्यवस्थित सङ्कलन गर्न, ढुवानी गर्न, प्रशोधन गर्न बनाइएका समग्र संरचनाहरु बुझ्नुपर्दछ।

परिच्छेद २

आधारभूत सिद्धान्तहरु

- (३) नगरपालिकास्तरीय समावेशी सरसफाइको सिद्धान्त (Municipality-wide Inclusive Sanitation Principles).
- १) नगरपालिकाले नगरपालिकास्तरीय समावेशी सरसफाइको सिद्धान्त अवलम्बन गर्नेछ। जहाँ प्रत्येक नागरिकले सुरक्षित सरसफाइ र स्वच्छता अभ्यासको प्रवर्द्धनको जिम्मेवारी र पर्याप्त सरसफाइ सेवा शृङ्खला (Sanitation Service Chain) को फाइदाबारे बुझ्नेछन्। जसअन्तर्गत:
- मानव मलमूत्रीय फोहोरलाई समग्र सरसफाइ सेवा शृङ्खला सुरक्षित व्यवस्थापन गरिन्छ,
 - प्रभावकारी ढङ्गले स्रोत पुनरुत्थान र पुनःप्रयोगमा ध्यान दिइन्छ,

- अनुकूल, मिश्रित र वृद्धिशील अवधारणाको लागि प्राविधिक विविधतालाई अवलम्बन गरिन्छ,
 - समाधानको उपायको रूपमा केन्द्रीकृत वा विकेन्द्रीकृत प्रणाली अपनाएर ढलरहित र ढलसहितको सरसफाइलाई संयुक्त रूपमा समेट्छ ।
- २) नगरपालिकाले नगरपालिकास्तरीय समावेशी सरसफाइको अङ्गको रूपमा अवस्था विश्लेषण र सरसफाइ सुधार योजना तयार पार्नेछ ।
- ३) आवासीय, व्यवसायिक/व्यापारिक, औद्योगिक, सरकारी/संस्थागत र सार्वजनिक संस्थाहरूबाट उत्पादित मानव मलमूत्रीय फोहोरलाई बिना प्रशोधन खुला ढल वा नदीनाला वा जमिनमा मिसाउन पाइनेछैन ।
- ४) ढलसहितको क्षेत्र र सरसफाइका अन्य प्रमाणित विधि वा प्रविधि जडान भएको अवस्था बाहेक ढलरहित क्षेत्रभित्र रहेका सबै प्रकारका आवासीय, व्यवसायिक/व्यापारिक, औद्योगिक, सरकारी/संस्थागत र सार्वजनिक संस्थाहरूको परिसरभित्र नगरपालिकाले तोकिए बमोजिम वा सो भन्दा उच्चस्तरीय सेप्टिक ट्यांक वा अन्य प्रमाणित प्रशोधन विधि वा प्रविधिको व्यवस्था हुनुपर्नेछ ।
- ५) सेप्टिक ट्यांक जुनसुकै समयमा आवश्यक निरीक्षण, संचालन र मर्मतसंभार गर्न सहज हुनुपर्दछ र यसमाथि कुनै संरचना निर्माण गर्न पाइनेछैन वा कुनै प्रकारको अवरोध हुनुहुँदैन । अधिकतम प्रभावकारी संचालन र सेप्टिक ट्यांक भरिएर फोहोरबाहिर निस्कने संभावनालाई रोक्नको लागि सेप्टिक ट्यांकलाई तोकिएको अन्तरालमा नियमित रूपले सफा वा खाली गर्नुपर्नेछ । कुनै पनि घर वा संरचना किनबेच प्रक्रियाको लागि स्तरीय सेप्टिक ट्यांक पूर्वशर्त हुनेछ ।
-

- ६) नगरस्तरीय समावेशी सरसफाइ कार्यान्वयन तथा प्रवर्द्धनका लागि नगर पालिकाले अन्य सरकारी निकायहरु तथा विकास साभेदार संस्थाहरु (निजी, गैरसरकारी, अनुसन्धानात्मक आदि) सँग सहकार्य गर्न सकिनेछ।

परिच्छेद ३

भण्डारण (Containment)

- (४) भण्डारण प्रविधि सम्बन्धी व्यवस्था :

- १) NEPAL NATIONAL BUILDING CODE (NBC 208 : 2003, Sanitary and Plumbing Design Requirements) अनुसार ढलरहित क्षेत्र अन्तर्गत रहेका कुनै पनि संरचनाबाट निस्कने फोहोर पानीलाई सेप्टिक ट्यांक, स्टेबलाइज्ड पन्ड(Stabilized Pond) वा सम्बन्धित आधिकारिक संस्थाबाट स्वीकृत प्रविधि मार्फत् प्रशोधन गरिएको हुनुपर्नेछ।
- २) स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ७ को दफा २९ अनुसार नक्सामा खुलाउनुपर्ने नयाँ भवन निर्माण गर्न नक्सामा अन्य कुराहरुको अतिरिक्त सो भवनको छुट्टै चर्पी र सकपिट तथा त्यस्तो भवन अर्को भवनसँग अर्को भवनसँग जोडी बनाउने भएमा सो भवनको छुट्टै किलास रहनेगरी नक्सामा खुलाउनु पर्नेछ।
- ३) नयाँ संरचना : ढलरहित क्षेत्र अन्तर्गत बन्ने कुनै पनि नयाँ संरचनाहरुमा सेप्टिक ट्यांक वा सो सरह वा सो भन्दा उच्चस्तरीय प्रशोधन प्रविधि जडान गर्नुपर्नेछ। अन्यथा कुनै पनि भवन वा संरचनाले सेप्टिक ट्यांक बिना भवन निर्माणको लागि अनुमति पाउने छैन।
- ४) विद्यमान संरचनाहरु : यो विनियम लागू हुँदाको मितिमा विद्यमान संरचनाहरुले आफ्नो परिसरभित्र तोकेबमोजिमको स्तरीय सेप्टिक ट्यांक

अनिवार्य रूपमा बनाउनु पर्नेछ । विद्यमान् संरचनाहरुको हकमा निम्न अवस्थामा तत्काल सुधार वा स्तरोन्नति अनिवार्य हुन्छ ।

क. विद्यमान् स्थलगत सरसफाइ प्रणालीले वातावरण र जनस्वास्थ्यमा उच्च जोखिम पारेको अवस्थामा

ख. सम्पति बिक्री गर्ने भएमा

ग. ५० प्रतिशत वा सोभन्दा बढी मात्रामा भवनको पुनःनिर्माण वा तला थप गर्नु परेमा

घ. नगरपालिकाले आवश्यक ठानेमा

५) **सेप्टिक ट्यांकको डिजाइन** : सेप्टिक ट्यांकको डिजाइन नगरपालिकाको भवन निर्माण निर्देशिकामा उल्लेख भए बमोजिमको हुनुपर्नेछ । स्तरीय सेप्टिक ट्यांक भन्नाले निम्न विशेषता भएको संरचना हुनेछ ।

- सेप्टिक ट्यांकी पानी प्रतिरोधी (Water Seal) हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकी न्यूनतम २ खण्डे र न्यूनतम १.४ मिटर गहिरो भएको हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकीको साथमा सोकपिट हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकको साइज आवश्यकताअनुरूप डिजाइन गरिएको हुनुपर्दछ ।

परिच्छेद ४

मानव मलमूत्रीय फोहोर सङ्कलन र ढुवानी (Desludging and Transportation)

- ६) मानव मलमूत्रीय फोहोर सङ्कलन र ढुवानी सम्बन्धी व्यवस्था :
- १) संरचना प्रयोगकर्ताले ३ वर्षमा कम्तीमा एक पटक सेप्टिक ट्यांक सफा गर्नुपर्नेछ ।
 - २) यदि नगरपालिकाले सेप्टिक ट्यांक सफा गर्नुपर्ने आवश्यकता महसुस गरेमा जनस्वास्थ्य र वातावरण संरक्षणको निमित्त कुनै पनि समयमा सो कार्य गराउनका लागि बाध्य बनाउन सक्नेछ ।
 - ३) मानव मलमूत्रीय फोहोर ढुवानीमा प्रयोग हुने यातायातको साधन गुणस्तरयुक्त एवम् निश्चित प्रयोजन उल्लेख भएको र Tracking System जडित हुनेछ ।
 - ४) नियमित र निर्धारित समयमा सेप्टिक ट्यांक रित्याउने कार्यको सुनिश्चितताको लागि तथ्याङ्कमा आधारित जानकारीमूलक डिजिटल प्रणाली अवलम्बन गर्नेछ ।
 - ५) अनुमति प्राप्त सेवा प्रदायकले सङ्कलित मानव मलमूत्रीय फोहोरलाई नगरपालिकाद्वारा तोकिएको प्रशोधन केन्द्रमा लगेर विसर्जन गर्नु पर्नेछ ।
 - ६) अन्य नगरपालिकासँग सम्झौता भएको हकमा मात्रै अन्य नगरपालिकाबाट सङ्कलित मानव मलमूत्रीय फोहोर तोकिएको प्रशोधन केन्द्रमा विसर्जन गर्न सकिनेछ ।
 - ७) अनधिकृत रूपमा निषेधित क्षेत्रमा मानव मलमूत्रीय फोहोर विसर्जन गरेको पाइएमा नगरपालिकाले नियम बमोजिम कारवाही गर्नेछ ।

- द) सेप्टिक ट्यांक सफाइ सेवा प्रदायकले सर्वसाधारण र सफाइकर्मीको स्वास्थ्य र सुरक्षालाई ध्यानमा राखी उत्कृष्ट अभ्यास अवलम्बन गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद ५

प्रशोधन, विसर्जन र पुनःप्रयोग (Treatment, Disposal and Reuse)

(७) प्रशोधन, विसर्जन र पुनः प्रयोगसम्बन्धी व्यवस्था :

- १) नगरपालिकाले घरेलु फोहोर पानी व्यवस्थापन सम्बन्धी NS/ISO 24521 निर्देशिका र खानेपानी मन्त्रालयद्वारा जारी मानव मलमूत्रीय फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धी संस्थागत र नियामक खाका -अनुसूची २) बमोजिम प्रशोधन केन्द्र निर्माण तथा संचालन गर्नेछ ।
- २) प्रशोधन केन्द्रद्वारा निष्काशित फोहोर पानी सरकारद्वारा निर्धारित फोहोर पानी विसर्जन मापदण्ड भित्र पर्ने गरी प्रशोधन विधि र प्रविधि सुनिश्चित गर्नेछ ।
- ३) नगरपालिकाले नियमित रूपमा प्रशोधन केन्द्रको कार्यक्षमता र संचालन प्रक्रियाको जाँचबुझ गरी आवश्यकता अनुसार प्रशोधन केन्द्रको पुनर्मूल्याङ्कन आधारमा मर्मत गर्ने, गराउनेछ ।
- ४) नगरपालिकाले प्रशोधन केन्द्र संचालन र प्रशोधित वस्तुको पुनःप्रयोग एवम् बजारीकरणको लागि निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्रसँग समन्वय, सहकार्य, साभेदारी गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद ६

सेवा शुल्क (Service Tax)

द) सेवा शुल्कसम्बन्धी व्यवस्था :

- १) आवासीय, व्यवसायिक/व्यापारिक, औद्योगिक, सरकारी/संस्थागत र सार्वजनिक संस्थाहरूबाट निस्किएको मानव मलमूत्रीय फोहोरको यथोचित व्यवस्थापनको लागि नगरपालिकाले आवश्यक सरसफाइ शुल्क लगाउन सक्नेछ।
- २) नगरपालिकाले मानव मलमूत्रीय फोहोर व्यवस्थापनको दिगो व्यवसायिक योजना तर्जुमा गरी उचित शुल्क र शुल्क सङ्कलन विधि निर्धारण गरी लागू गर्नेछ।
- ३) नगरको मानव मलमूत्रीय फोहोर व्यवस्थापन लगायत समग्र सरसफाइ क्रियाकलाप, विधि र प्रविधिलाई दिगो र व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन र मर्मतसंभार गर्नको लागि छुट्टै कोष खडा गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद ७

सुपरीवेक्षण र मूल्यांकन (Supervision and Monitoring)

९) सुपरीवेक्षण र मूल्याङ्कनसम्बन्धी व्यवस्था :

- १) यस विनियम लागू भएपछि नगरपालिकाले यसका प्रावधान अनुसार सेप्टिक ट्यांक निर्माण, संचालन लगायत मानव मलमूत्रीय फोहोर व्यवस्थापनको समग्र सरसफाइ शृङ्खलाको नियमित निरीक्षण एवम् मूल्याङ्कन गर्नेछ।
- २) यसको लागि सङ्कलन गरिनुपर्ने र अभिलेखीकरण गर्नुपर्ने जानकारी देहाय बमोजिम हुनेछन्:

- नगरपालिकाको सरसफाइ अवस्थाको नियमित अध्ययन, विश्लेषण, अभिलेखीकरण र अद्यावधिक गर्ने ।
- प्रशोधन केन्द्रमा भित्रिएको र प्रशोधन गरिएको मानव मलमूत्रीय फोहोरको मात्रा र गुणस्तर ।
- सेप्टिक ट्यांक खाली गरेको र ढुवानी सम्बन्धी दर्ता, सङ्कलित मानव मलमूत्रीय फोहोरको मात्रा, स्थान वा घर वा संरचना ।
- राजस्व सङ्कलन र सञ्चालन खर्च ।

परिच्छेद ८

दण्ड जरिवाना (Penalties)

१०) दण्ड जरिवानासम्बन्धी व्यवस्था :

१) यस विनियमले निम्न कार्यहरूलाई पूर्णतः निषेध गरेको छः

- यस विनियमद्वारा तोकिए अनुरूप सेप्टिक ट्यांक खाली नगर्नु ।
- भरिएको सेप्टिक ट्यांक तत्काल खाली नगरी वातावरण प्रदूषण/दुर्गन्धित हुनु ।
- आवासीय, व्यवसायिक/व्यापारिक, औद्योगिक, सरकारी/संस्थागत र सार्वजनिक संस्थाहरूबाट उत्पादन हुने मानव मलमूत्रीय फोहोर खुला वातावरणमा विसर्जन गर्नु ।
- आवासीय, व्यवसायिक/व्यापारिक, औद्योगिक, सरकारी/संस्थागत र सार्वजनिक संस्थाहरूमा विद्यमान स्थलगत सरसफाइ प्रविधिलाई यस विनियममा तोकिएबमोजिम स्तरोन्नति नगर्नु,

-
- आधिकारिक निकायको अनुमति बिना सेप्टिक ट्यांक खाली गर्नु, गराउनु र मानव मलमूत्रीय फोहोरलाई ढुवानी गर्नु, गराउनु
 - तोकिएको स्थान बाहेक अन्यत्र मानव मलमूत्रीय फोहोर विसर्जन गर्नु गराउनु ।
- २) यस विनियमको प्रावधान पालना नगर्ने सबै प्रकारका आवासीय, व्यवसायिक/व्यापारिक, औद्योगिक, सरकारी/संस्थागत र सार्वजनिक संस्थाको धनी वा प्रयोगकर्तालाई प्रत्येक नियम उल्लङ्घनका लागि देहाय बमोजिम जरिवाना र सजाय गर्न सकिनेछ ।
- क) आवासीय घरधनीहरु
- पहिलो पटक नियम उल्लङ्घन – नगरपालिकामा उपस्थित गराई सचेत गराउने ।
 - दोस्रो पटक नियम उल्लङ्घन – जरिवाना रु. ५०००।-
 - तेस्रो पटक नियम उल्लङ्घन – जरिवाना रु. १५,०००।- र/वा नगरपालिका आधारभूत सेवासुविधाहरूबाट बञ्चित गर्ने ।
- ख) व्यवसायी, व्यापारी, उद्योगी
- पहिलो पटक नियम उल्लङ्घन – नगरपालिकामा उपस्थित गराई सचेत गराउने ।
 - दोस्रो पटक नियम उल्लङ्घन – जरिवाना रु. १०,०००।- (आवासीय भन्दा दोब्बर)
 - तेस्रो पटक नियम उल्लङ्घन-जरिवाना रु. ३०,०००।- (आवासीय भन्दा दोब्बर) र/वा व्यवसाय नवीकरण रोक्ने, रद्द गर्ने वा खारेज गर्ने वा सोको लागि सम्बन्धित निकायमा सिफारिस गर्ने ।
-

ग) सेप्टिक ट्यांक खाली तथा ढुवानी कर्ता

- पहिलो पटक नियम उल्लंघन- नगरपालिकामा उपस्थित गराई सचेत गराउने ।
 - दोस्रो पटक नियम उल्लंघन - जरिवाना रु. १०,०००।- (आवासीय भन्दा दोब्बर)
 - तेस्रो पटक नियम उल्लंघन-जरिवाना रु.३०,०००।- (आवासीय भन्दा दोब्बर) र/वा व्यवसाय नवीकरण रोक्ने, रद्द गर्ने वा खारेज गर्ने वा सोको लागि सम्बन्धित निकायमा सिफारिस गर्ने ।
- ३) यस विनियमको दुईभन्दा बढी पटक उल्लङ्घन गर्ने व्यक्ति, व्यवसायी वा संस्थाको नाम नगरपालिकाले आफ्नो सूचना पाटी र वेवसाइटमा प्रकाशित गरिनेछ ।

परिच्छेद ९

अनुग्रह अवधि (Grace Period)

११. अनुग्रह अवधिसम्बन्धी व्यवस्था :

- १) यस विनियमले निर्धारण गरेको मापदण्डअनुसार निर्माण नभएको विद्यमान सेप्टिक ट्याङ्क वा अन्य सङ्कलन प्रविधि प्रयोग गर्ने संरचना धनीहरूलाई यस विनियम लागू भएको मितिदेखि तीन वर्षभित्र सेप्टिक ट्याङ्कलाई विनियमले निर्धारण गरेको मापदण्ड अनुरूप अद्यावधिक गर्न सूचना जारी गरिनेछ । यसको लागि आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण खर्च संरचना धनीले व्यहोर्नु पर्नेछ । .

परिच्छेद १०

संस्थागत व्यवस्था (Institutional Arrangement)

१२. संस्थागत व्यवस्था :

- (१) सरसफाइ सेवाको सुरक्षित व्यवस्थापन योजना, कार्यान्वयन, परिचालन र नियमन गर्न नगरपालिकाले वातावरण व्यवस्थापन विभाग अन्तर्गत सरसफाइ सेलको स्थापना गर्नेछ ।
- (२) FSM Plant सञ्चालन र व्यवस्थापनको लागि नगरस्तरीय व्यवस्थापन समिति रहनेछ ।
- (३) कार्यक्रम र बजेट : यस सरसफाइ विनियम कार्यान्वयनका लागि नगरपालिकाले वार्षिक कार्यक्रमको तर्जुमा गरी आवश्यक रकम विनियोजन गर्नेछ ।

सेप्टिक ट्यांकलाई नियमित रूपले खाली गर्नको लागि प्रोत्साहन गर्न र सरसफाइ सेवाको सुरक्षित व्यवस्थापनलाई सुनिश्चित गर्न नगरपालिकाले विशेष प्रवर्द्धन रणनीति तर्जुमा गरी लागू गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद ११

विविध (Miscellaneous)

- ३) पृथक्ता खण्ड : यस विनियमको कुनै पनि अंश वा प्रावधान विद्यमान नियमकानूनसँग बाझिएमा, बाँकी प्रावधानहरू वा अन्यथा प्रभाव नपारिएका प्रावधानहरू पूर्णतः लागू र प्रभावकारी रहनेछन् ।
- १४) रद्द हुने खण्ड : सबै अन्य उपधारा वा प्रावधानहरू यससँग विसङ्गत छन् । यसैको आधारमा यसलाई रद्द गरिएको वा परिमार्जन गरिएको छ ।

- १५) प्रभावकारिता : यो विनियम नगरसभाबाट स्वीकृत भइसकेपछि तत्काल लागू हुनेछ ।
- १६) समीक्षा : यस विनियमलाई पाँच वर्ष वा आवश्यकताको आधारमा सो भन्दा अघि पनि पुनरावलोकन गरी परिमार्जन गर्न सकिनेछ ।

प्रमाणीकरण मिति : २०७६/१२/२

आज्ञाले
लक्ष्मी प्रसाद रेग्मी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

महालक्ष्मी नगरकार्यपालिकाद्वारा मुद्रित : मूल्य रु.....
